

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛДНЕМ

**РЕДАКЦІЯ  
І АДМИНІСТРАЦІЯ:**  
Львів, Тинков 10. II. пом.  
Ковто почт. шля. 143.322.  
Адреса для телеграм:  
„Діло“ Львів.  
Сол. Редакція приймає  
від 1—3 год. передполд.  
Розсилання по Україні — 10 коп.

**ПЕРЕДПЛАТА:**  
Місячно в краю 4.20 зл.  
**ЗА ГРАНИЦЮ:**  
В Америці 1 дол., Франції,  
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,  
Італії 7.50 зл., Німеччині 7.50  
зл., Швейцарії 5 шв. фр.,  
Чехословаччині 30 ч. к. Ру-  
брою 1.50 зл., Польщі 7.50  
зл., Австрії 7.50 зл., Швейцарії

**В справі оголо-  
шень звертатися  
до Адміністрації.**

**ЦІНА**  
ОДНОГО ПРИМІРНИКА  
17 сот.

## Гарантії над Реном.

Німецьким проектом гарантійного пакту для забезпечення французько-бельгійсько-німецьких повоєнних границь найбільше загрожені інтереси Польщі, а далі то й СРСР. Сам проект шахував перш за все Польщу. Щож до Радянського Союзу, то проект зацікавив його інтереси до тої міри, до якої Німеччина виявляла свою готовність зрівняти Радянський договір. А що так воно було, про те найкраще свідчить те занепокоєння, яке зродилося у зв'язку з тим у радянській дипломатії та пресі, Московські „Ізвестія“ писали: „З першого погляду видається завдяки штучній англійській грі, що Франція відіграє важну роль у справі пакту; однак на ділі він являється нечуванним пониженьням для держави. Англійський уряд бже на основі того пакту базувався всю континентальну політику на англійсько-німецькому зближенні, метою якого буде ізоляція з одного боку СРСР, а з другого боку Франції. Ослаблюючи таким чином зою сухопутну союзницю, Англія не лише закріплює свою гегемонію в Європі, але виводить із бою державу, яка могла би діяти в контакт з СРСР в Азії.“

З цього видно, що радянські дипломати не тільки поважно рахувалися зі зливом рапальського договору, але й запрошували делікатно Францію до співучасті в нині у боротьбі з Англією англійської політики. Щож до Польщі, то в нас вже писалося про те, що проектом пакту її цілковито ігнорували. І дипломатія і вся Європа з нетерпеливістю вижидала французької відповіді на останню німецьку ноту в справі пакту. Остаточно ця відповідь, сформулована Бріаном, і поправлена Чемберленом, дісталася до рук німецького уряду.

Чогож домагався Бріан від Німеччини у своїй ноті? Він ликав перш за все вступлення Німеччини до Ліги Націй та прийняття на себе усіх впливаючих з того кроку міжнародних зобов'язань, отже в першій мірі не порушення та „святості“ версальського і зв'язаних з ним трактатів. Бріан став на становищі, що проектовав Німеччиною гарантійний т. зв. надвирішувальний пакт з тільки додатковою гарантією безпеки та спокою, отже не може ні порушувати інших міжнародних трактатів ні давати причини до їх зміни або невиконання. Та саме факт ось того застарілого Бріана є найкращим доказом на те, що проектовав пакт прямує до порушення чл. 19-ї основних міжнародних трактатів, а в першій мірі версальського.

Далі у відповіді поширено дещо німецький проект т. зв. арбітражних умов з іншими сусідами, отже перш за все з Польщею та Чехословаччиною, при чому Франція мала би гарантувати ті умови. На ділі отже цього надвирішувального у французькій відповіді нема. Для републіки Франції має бути все одно заключення окремих гарантійних договорів, про який гарантійний договір відносно польських границь у відповіді не говориться. Згадується тільки про арбітражні умови. Та

згадка про те не означає ще, що такі арбітражні умови будуть заключені. А що, як їх заключити не вдасться? Ясно, що тоді їх і не буде. Одним словом французька відповідь нічим не бере Польщу в оборону перед Німеччиною, але навпаки мало що не ллє на Німеччині вільної руки у цій справі. Відомий польський публіцист Астор Свівінський пише про те у варшавському „Курєрі Пораннім“ (24. червня) ось що: „Точка тяжости лежить в тому, що гунт, хитаючися під версальським трактатом осмілив Німеччину до кинення гасла про ревізію наших границь, а французька опінія виникає дипломатично ту справу. А чейже тільки прочисте, ясне та недвозначне загарантування польських західних границь Німеччиною могло би заспокоїти нинішню публічну опінію. Того ми надармо шукаємо у французькій відповіді, дама, що деж її уступи виходять поза републіку стріфу“.

Свівінський має полну рацію і цілком слушний побоювання про польські границі. Їх вступлення, наприклад, Німеччини до Ліги Націй накладає безперечно багато обов'язків на неї, але для її рівночасно змогу добитися ревізії польської границі саме на терені самої Ліги згідно з її статуту.

Французька відповідь розчарувала не тільки Польщу (хоч і не всіх її політиків!) але також Чехословаччину. Рознеслися навіть погослови про намірене уступлення негомонного Бенеша зі свого становища саме в зв'язку з тою відповіддю. Бенешові не вдалося не допустити до того, що сталося, а тепер тим більше не вдасться його перемінити.

Однак не вважаючи на все, самі собою французька відповідь не рішав справи пакту. Тут має слово ще Німеччина. А вона ще свого становища до тої відповіді не знала. Чи вона прийме до відома

французькі поправки та додатки — невідомо. За те відоме щось інше, а саме: останніми днями йдуть інтенсивні переговори між Штресеманом в Квасіном та радянськими дипломатичними заступниками у Берліні саме у зв'язку з французькою відповіддю та в зв'язку з урядовим становищем Німеччини до неї.

Більшевики не дуже похочуть такого гарантійного пакту. А якщо він і реалізується, то вони за ніяку ціну не хочуть допустити до зрівняння рапальського договору, бо злив його означував би перехід Німеччини до табору пропалазійської англійської політики. Ця радянська дипломатія дуже залежить на атриманню німецько-більшевцького зближення, видно вже хоч би з того, що останніми часами ті дипломати не дуже прикладаються до заключення польсько-радянського господарського договору. Отже і з цього боку Польща стає і на далі ізолюваною.

Та як там не було би, то слід все таки ствердити, що проектовав гарантійний договір ніким чином не дасть Європі бажаного миру, ніяк не припинить зброєць а тим самим не зможе причинитися і до економічної відбудови та рівноваги. Всі дотеперішні труднощі та комплікації європейського положення скоплюються ще більше. Відбється це й на нас, яким доведеться жити під державою, що чим далі, то все більше стає ізолюваною, званою на власні сили.

В. М.

## За подвиження села.

I.

Минулорічний недорід виявив катастрофічне положення нашого села взагалі, а сільського господарства зокрема. При сучасному курсі урядової політики у відношенні до потреб дрібного сільського господарства, при загальній економічній слабкості і запущенні села трудно вірити, щоб наслідки нещодавнього так скоро минулого, щоби один гарний врожай зрівноважив голодну катастрофу. А вірити в це тим трудніше, що сьогоднішній збір, якщо не буде яких несподіванок, загальному беручи — буде нижче середнього.

Міючи на увазі затьняність менше або більше катастрофічного положення села та невідлучну потребу направи невідрадинних умов його життя-буття, слід нашому громадянству зайнятися станом нашого селянства, присвятити йому особливу увагу. Ця потреба стає нагальною konieczністю, коли ми зясуємо собі те значіння, яке сільське господарство має в нашій

національній економіці. Таж при нашому примітивному соціальному укладі навіть те змуждоване село являється основою нашого національного організму, його хребетним стовпом. Тож те сиротаризоване село — безпосередньо або посередньо — годує, держить при житті всіх. Вільні звани, духовенство, національні установи й організації та їх апарати — все те спирається на селі. Уладах села є передумовою упадку тих установ, що побудовані на селі, що є пригноблені до його потреб. Але й ремісництво, робітництво та урядництво в значній мірі, хоч посередньо живе з села. А тому положення села й сільського господарства не може бути нам байдужим.

Одночасно треба брати на увагу ті процеси, які відбуваються серед нашого селянства у зв'язку з вianoю й повсютними подіями, у зв'язку з поширенням його горизонту і наеміною його світогляду.

## Всі учителі (-ни) середніх і вищих шкіл

визнають участь в Національній Раді Зборів „Учительської Громади“ в дні 2. липня ц. р. год. 9. р. в самі Лисенки при вул. Шахматова. — Краєва Конференція українців відбувається 3. липня ц. р. в год. 9. в бібліотечі т-ва „Просвіта“

Селянство виходить зі стану апатії й байдужості, позбувається сподівань на майну з неба. Воно звільняє, але певно перекоується, що тільки самодопомога є найпевнішим його заборомом. В ньому зростає активність, що проявляється в інтенсивному зрості кооперативного руху. Село збільшує свої вимоги до інтелігенції, яка в протиставі до селянства зраджує признаки апатії. В таких умовах виникає велика небезпека, що село може піти самопас, може улягати небажаним впливам. Тому спеціальна увага до села диктується цілим ходом обставин.

Наші центральні кооперативні установи мають за завдання обслуговувати потреби села. Те завдання вони — розуміється — сповнюють в рамках спроможності. Однак в своїй роботі вони не в силі охопити цілосних потреб села. По своїй суті кооператив в теперішній фазі свого розвитку в перш усього торговельний інститут, який обслуговує тільки деякі потреби села. Одночасно мусять мати на увазі, що — маючи спеціалізовані завдання — наші установи не мають і ледве чи можуть мати своєю метою слідкувати за потребами села в цілому обсязі. Головно вони не в силі робити дослідів над станом села, вияснювати його положення, зміни й переміни. Інформувати про те пресу, парламентарну репрезентацію, центральні установи, наважувати й встановлювати зв'язок між центром і провінцією.

Всі ці обставини висувають на денний порядок необхідність утворення спеціальної установи, яка виключно присвятить свою увагу селу, яка обслуговувала його потреби, створення установи нпр. під назвою: Краєвого Комітету Подвиження Села“.

Ця установа муслаб виконувати менше-більше такі завдання:

- 1) слідкувати за господарським станом села (урожайністю, заробітками, ціною на землю, еміграційним рухом, умовами кредиту, станом розвитку кооперації і т. ін.);
- 2) вияснювати економічну політику польського уряду до села та відношення до нього різних суспільних чинників (податкову і митну політику держави, осадництво, колонізацію, політику адебіційного чужого нам міста до села і т. ін.);
- 3) інформувати пресу й парламентарні установи про економічне й правове становище села;
- 4) інформувати про становище села Українську Парламентарну Репрезентацію і постачати їй відповідні матеріали;
- 5) інформувати село і провінційні установи про заходи урядових чинників, що торкаються села;
- 6) інформувати село і провінційні установи про заходи селян-











